

Адыгэ Мажь

№ 215 (19980)

2011-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЫЙ
ШЭКИОГЪУМ и 9

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ПРАВИТЕЛЬСТВЭ ТЕЛЕГРАММЭХЭР

Лъытэныгъэ зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкӕор!

Лъэпкъхэм языкъыныгъэ и Мафэ фэшI сыпфэгущIо!

1612-рэ илъэсым итарихъ хъугъэ-шIэгъэшхохэр — лъэпкъхэр зэрэзкъоуцогъагъэхэм, чIыгу гупсэм шIульэгъуныгъэшхоу фырылагъэм яшIуагъэкIэ Хэгъэгум ишъхьафитыныгъэ къаухъумэн, урысые къэралыгъор нахъ агъэпытэн зэралъэкIыгъэр цIыфхэм яшIэжъ кыыхэгъэнэгъэным тегъэпсыхьагъэу мы мэфэкIыр хагъэунэфыкIы.

Непэ зыкIыныгъэу, зэкъотныгъэу тхэлъым ялтытыгъэшт Урысыем инеушрэ мафэ зыфэдэштыр, хэгъэгум шашIырэ зэхьокIыныгъэхэм къагъэкIоштыр, обществэм щылэкIэ-псэукIэу илэштыр.

Псауныгъэ пытэ уиIэнэу, шIоу щылэр зэкIэ кыбдэхъунэу, уиIофшIэнкIэ гъэхьагъэхэр пшIынэу сыпфэлъаIо.

Дмитрий МЕДВЕДЕВ

Лъытэныгъэ зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкӕор!

Лъэпкъхэм языкъыныгъэ и Мафэ фэшI сыпфэгущIо!

Лъэпкъхэм здыхагъэунэфыкIырэ мы мэфэкIым гушъхьэ ыкIи тарихъ лъэпсэ куухэр илэх. Родинэр къэухъумэгъэным пае зэкъоуцогъэ тятэ паштэхэм лIыхъужьныгъэшхоу зрахагъэр ащ тыгу къегъэкIыжъы. Непэ зэкъотныгъэу тазыфагу илтым, пшIэдэкIыжъ зэрэхьырэр кызырэдгъурьIорэм ыкIи лъытэныгъэ зэрэзфэтышIырэм ялтытыгъэшт Урысыем гъэхьагъэу ыкIи хэхьоныгъэу ышIыштхэр.

ГъэхьагъэкIэхэр пшIынэу, псауныгъэ пытэ уиIэнэу, шIоу щылэр зэкIэ кыбдэхъунэу сыпфэлъаIо.

Лъытэныгъэ кыпфэзышIэу Урысые Федерацием и Президент и Администрацие ипашэу С. НАРЫШКИН

Лъытэныгъэ зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкӕор!

Къэралыгъо мэфэкIым — лъэпкъхэм языкъыныгъэ и Мафэ фэшI сыпфэгущIо!

Мы мэфэкIыр тарихъ лъэпсэ куухэм япхыгъэу щыт. Тихэгъэгу щылакIэу илтыр нахьышIу хъуным пае зэкIэм и зедэгъэштэныгъэ тхэлэу а зы мурадым тыфэлэжъэн фае.

Ставропольем Урысыем итарихъышхо епхыгъэ хэбзэ шIагъохэр шагъэлъаIэх.

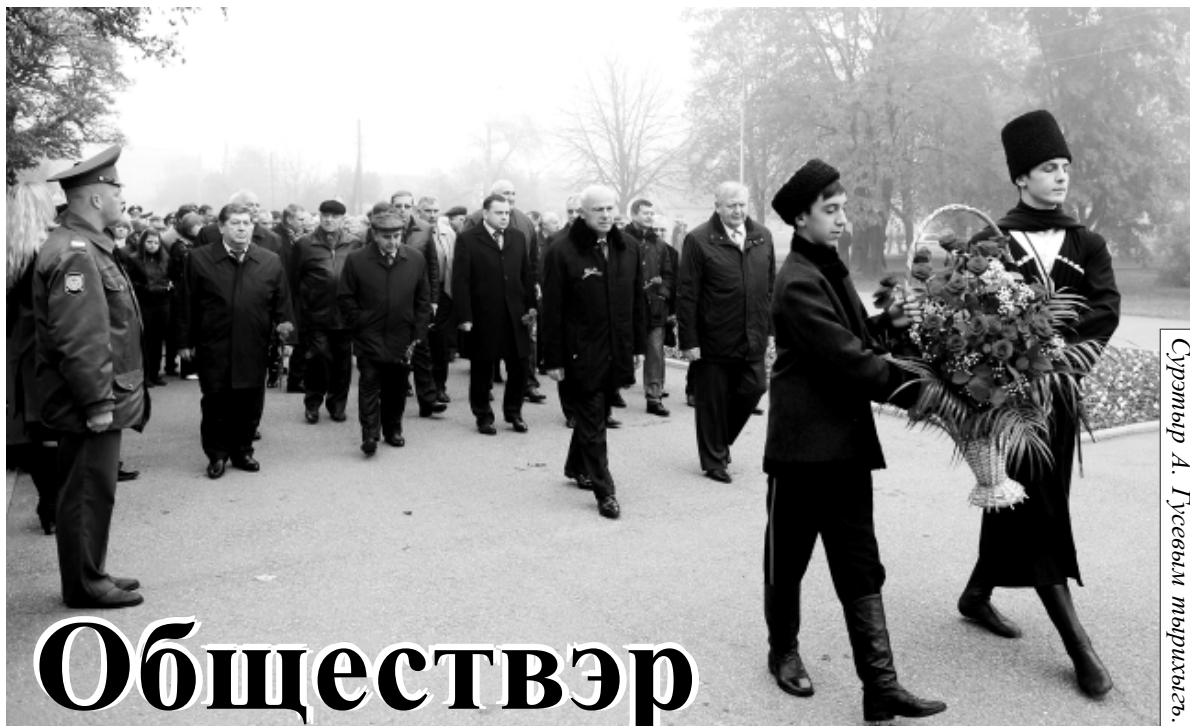
Сыгу кызыдэлэу сыпфэлъаIо псауныгъэ пытэ, щылэкIэшIу уиIэнэу, ти Хэгъэгум гупсэ джыри нахъ этегъэпсыхьагъэ хъуным пае уиугъэпIэ дахэхэр зэкIэ кыбдэхъунхэу!

Лъытэныгъэ кыпфэзышIэу Ставрополь краим ипашэу В. В. ГАЕВСКИЙ

Джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ кыфэгушIуагъэх Рязань хэкум игубернаторэу О. И. Ковалевыр, Республикэу Мордовием ипашэу Н. И. Меркушкиныр, Курск хэкум игубернаторэу А. Н. Михайловыр, Республикэу Ингушетием и Лъэпкъ ЗэIукIэ итхьаматэу М. С. Сакаловыр, Урысыем и МВД ихэгъэгу кIоцI дзэхэм я Темыр-Кавказ регион командование идзэхэм ипашэу, генерал-полковникэу Е. М. Внуковыр, Къыблэ дзэ округым идзэхэм ипашэу, генерал-полковникэу А. Галкиныр, Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэIукIэ и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Н. В. Панковыр, Урысыем и ФТС ипашэу А. Ю. Беляниновыр ыкIи нэмыкIэхэр.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухэкI ащыхъугъ тарихъ шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, доцентэу, 2006 — 2007-рэ илъэсхэм Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэкиб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьамэтэгъэу Емыж Руслъан Мосэ ыкIоу идунай зэрехьожьыгъэр ыкIи ащ игупсэхэмрэ илэхьылхэмрэ афэтхьаусыхэх.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухэкI ащыхъоу Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ямуфтиеу Емыж Нурбий Мосэ ыкIоу фэтхьаусыхэх ыш идунай зэрехьожьыгъэм фэшI.

Суртыр А. Гусевым тырихыгъ.

Обществэр зэзыпхырэ мэфэкI

ЦIыфхэм языкъыныгъэ и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэкI Iофхьабзэхэр шэкIогъум и 4-м Урысыем ишIолырхэм зэкIэми ащыкIуагъэх. Адыгэ Республикэми мы мэфэкIыр игъэкIотыгъэу хигъэунэфыкIыгъ.

МэфэкI пчэдыжъым Мыекъуапэ игупчэу «Зэкъошныгъэм» ит саугъэтэу «ЕгъашIэм Урысыем тыригъус» зыфилорэм къекIолагъэх Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIуцынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, ветеран, ныбжьыкIэ ыкIи общественнэ организациехэм ялIыкIохэр,

нэмыкIэхэри. Къэзэрэугъоигъэхэр саугъэтым екIолагъэх, ащ къэгъагъэхэр кIэралъхьагъэх.

Нэужым мэфэкI Iофхьабзэхэр Лениным ыцIэ зыхьырэ гупчэм щылъагъэкIотагъэх. Адыгеим ыкIи Краснодар краим яхудожественнэ коллективхэм къатыгъэ концертым къэзэрэугъоигъэ цIыфхэр ягуапэу еплъыгъэх.

ШэкIогъум и 4-р тикъэралыгъо зышагъэмэфэкIырэр мыбэшIагъэми, а мафэм тарихъ мэхъанэшхо иI. 1612-рэ илъэсым, шэкIогъум икIыхьагъум, Мининьырэ Пожарскэмрэ яземскэ дзэ Iэкиб къэрал техакIохэм

Москва къалэкIихьыжъы, Урысыер шъхьафит ашIыжыгъ. Мы хъугъэ-шIагъэу тарихъым изы пычыгъо хъугъэр ары мэфэкIым лъапсэу фэхъугъэр.

АР-м и ЛIышъхьэ республикэм щыпсэухэрэм игуапэу къафэгущIуагъ, псауныгъэ пытэ, насып, щылэкIэшIу ялэнэу къафэлъэуагъ. ЦIыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм языкъыныгъэ гъэпытэгъэным, къэралыгъом икультурэ-тарихъ кIэн бай къэухъумэгъэным мэфэкIыр зэряпхыгъэр республикэм ипашэ хигъэунэфыкIыгъ.

*ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.*

Адыгеим и ЛIышъхьэ афэтхьаусыхагъ

Адыгеим и ЛIышъхьэу ТхьакIуцынэ Аслъан филологии шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу, общественнэ IофышIэшхоу ХьопсэрыкIо Хьызыррэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу ХьопсэрыкIо Мурат Кърымчэрые ыкIоу афэтхьаусыхагъ ыпэрэм ыкIоу, ятIонэрэм ятэу ХьопсэрыкIо Кърымчэрыи идунай зэрехьожьыгъэм фэшI.

Къэралыгъо, общественнэ IофышIэшхоу, Урысые Федерацием и Президент и Администрацие ипашэ игуадзэу ХьопсэрыкIо Кърымчэрыи (Нэзир) ыныбжъ илъэс 60-м итэу шэкIогъум и 2-м дунаим ехыжыгъ. Адыгеим илIыкIо купэу ТхьакIуцынэ Аслъан зипэшагъэр Къэрэщэе-ЩэрджэсымкIэ къуаджэу Хьабз хьадэр иаужырэ гъогу зэрэшагъэкIотэжыгъэм хэлэжъагъ. ХьопсэрыкIо Кърымчэрые зышIэштыгъэхэм егъэшIэрэу шIукIэ агу кынэжыпщт.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ ипресс-къулыкIу

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкIышхо ащыхъоу фэтхьаусыхэх ХьопсэрыкIо Хьызыр Хьаджбэчыр ыкIоу — филологии шIэныгъэхэмкIэ докторым, профессорым, зэлашIэрэ общественнэ IофышIэшхом ыкIоу ХьопсэрыкIо Кърымчэрыи игъонэмысэу дунаим зэрехьожьыгъэм фэшI.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкIышхо ащыхъоу фэтхьаусыхэх Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу ХьопсэрыкIо Мурат ятэу ХьопсэрыкIо Кърымчэрыи Хьызыр ыкIоу зэрэщымылэжым фэшI.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр лъэшэу гухэкI щыхъоу парламентым идепутатэу ХьопсэрыкIо Мурат Кърымчэрые ыкIоу фэтхьаусыхэх ятэу ХьопсэрыкIо Кърымчэрыи Хьызыр ыкIоу идунай зэрехьожьыгъэм фэшI.

ПРАВИТЕЛЬСТВЭ ТЕЛЕГРАММЭХЭР

Льытэныгъэ зыфэсшырэ Аслан Кытэ ыкъор!

Къурмэн мэфэклым фэшI сыпфэгущо!

Ислам диныр кызыфаджэрр мамырныгъэр, шIур, гукIэгъур ыкIи зэфагъэр ары. Быслымэн миллион пчъагъэмэ егъэшIлэрэ шапхъэ афэхъугъэ IэпыIэгъу зыщыкIагъэхэм аIэ афациныр, гугъаплэрэ кIуачIлэрэ ахэм кызыхагъомтэжыныхэмкIэ яшIуагъэ арагъэкIыныр.

Быслымэн пэпчэ анахь ыгъэлъэплэрэ мэфэкIхэм ащыщ Къурмэным цIыфыгъэ шэпхъэ дахэхэм, гукIэгъум, шIушIэным къафегъэуцыхь.

Сыгу кызыдэлэу о пшхъэкIи уигупсэхэмкIи сышIуфэлъаIо псауныгъэ пытэ, насып ыкIи цыIэкIэшIу шъуилэнэу.

Льытэныгъэ кыпфэзышIэу, Чээн Республикэм ипашэу Р. КАДЫРОВ

Льытэныгъэ зыфэсшырэ Аслан Кытэ ыкъор!

Сыгу кызыдэлэу сыпфэгущо Къурмэн мэфэклым пае. ГукIэгъурэ шIушIэнымрэ ятамыгъэу цыт а мэфэкIыр.

ЦIыфыгъэ шэпхъэ дахэхэм уарыгъозыныр, кыппэблагъэхэм уафэгумэкIыныр, лъэпкъэу кызыхэ-кIыгъэм ыкIи динэу ылэжырэм ямылгытыгъэу зэкIэми дахэу уафыцытыныр, шIум уфэлэжы-ныр — а пстэури быслымэн диным кыдилгытэрэ лъэныкьо шъхьаIэхэм ащыщыхь.

Мы быслымэн мэфэкIэу цIыф бэдэдэ зэзыпхырэм унагъо пэпчэ гущIуагъо, зэгурьIоныгъэ, фэ-багъэ кыфферэхь.

Мы мэфэкI мафэхэм сыпфэлъаIо псауныгъэ пытэ, насып, цыIэкIэшIу уилэнэу, гъэпсын Iофэу бгъэцакIлэрэм гъэхъагъэхэр цыпшIыныхь.

Республикэу Дагыстаным и Президентэу М. МАГОМЕДОВ

Къурмэнын республикэм щыхагъэунэфыкIыгъ

Ислам диным имэфэкI лъапIэу Къурмэнын шэклогъум и 6-м дунаим щыпсэурэ быслымэнхэм хагъэунэфыкIыгъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, зэрэфэшъуашэу мэфэкIыр Адыгеими щыкIуагъ.

Къурмэн пчэдыжым Мыекъопэ гупчэ мэщытым цIыф лъэпкэ зэфэ-шъхьафыбэхэм ялIыкIохэр кыпщы-зэрэутоигъэх. ТхьэшIошхъуныгъэ зилэу Къурмэн мэфэкIышхом ипчэ-дыж нэмаз кьекIоллагъэхэм кьафэ-гушIонхэу мыщ кьэкIуагъэх Адыгэ Республикэм лъэпкэ IофхэмкIэ, Iэ-кIыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэп-кьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кьэбар жъугъэм иамалхэм-кIэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэ-лэхъо Аскэр, АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипашэу Александр Речицкэр, нэмыкIхэри.

Ислам диныр зылэжырэ пстэу-ми ямэфэкI пае игуапэу кьафэгущIуагъ Адыгеим ыкIи Пшызэ шъо-лгыр ащыпсэурэ быслымэнхэм ямуфтиэу Емыж Нурбий.

— ШъуинэкI-нэмазхэри, шъуи-тхьэлъэлухэри, шъуишIушIэ сэд-жэ пстэури Алахьым кьабыл шъуфешIыхь, — кьыIуагъ муф-тиим быслымэнхэм зафигъазэ-зэ. — Ислам диныр зылэжырэ нэбгырэ миллиардым ехъурэм яунагъохэм псауныгъэ пытэ ары-лэу, цIыф лъэпкэ зэфэшъхьаф-хэм язэгурьIоныгъэ нахь дгъэ-

пытэзэ ыпэкIэ тылгыгъэкIотэнэу Тхьэм телъэлэу.

Адыгеим ыкIи Краснодар кра-им ащыпсэурэ быслымэнхэм ямэ-фэкIкIэ АР-м и Лшыгъхъэу Тхьа-кIушынэ Аслан кьазэрэфэгущIорэр Емыж Нурбий кьыIуагъ, джащ фэдэу тикъэралыгъо ишъо-лгыр зэфэшъхьафхэм кьарыкIыгъэ телеграммэхэм кьяджагъ.

Непэ Адыгеим дин ыкIи лъэпкэ зэхэдэ имылгъэу, цIыфхэр зэгурь-лохэу зэрэщызэдэпсэхэрэр анахь мэхъанэшхо зилэ лъэныкьохэм ащыщэу пчэдыж нэмазым кьекIо-лагъэхэм кыхагъэшыгъ.

Тишъолгыр имызакъоу, зэрэду-наеу щыпсэурэ быслымэн пстэу-ми яунагъохэм цыIэкIэ-псэукIэ дэгъу арылынэу, дехагъэм, зэгурь-лоныгъэм тыфэзыпIурэ ислам дин-ным хэти фэлэжээн амал иIэнэу тафэлъаIо.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

«Жъыур» Къалмыкыным щыIагъ

Федеральнэ целевой программэу «Уры-сыем икультурэ (2006 — 2011-рэ)» зыфи-лорэм кыхиуытэу чъэпыогъум и 28-м кыщегъэжыагъэу и 30-м нэс Къалмы-кыым ордэ-таурыхъуатэхэм я IV-рэ Дунэе фестивалэу «Эпосы мира на земле потом-ков Джангара» зыцIэр щыкIуагъ.

Ащ кIэщакIо фэхъугъэх Урысые Федерацием культурэмкIэ ыкIи шIэныгъэмкIэ иминистерствэхэр, Адыгэ Республикэм народнэ твор-чествэмкIэ и Унэ.

Фестивалыр Къалмык Лъэпкэ театрэу Б. Басанговым ыцIэ зыхьы-рэм щыкIуагъ. Ащ кьекIоллагъэх монгол лъэпкхэр зыщыпсэурэ Мон-голием, Бурятием, Китаим и Синь-цзян-Уигурскэ автоном округым, Къалмыкыным, тюрскэ лъэпкхэр зы-щыпсэхэрэ Адыгеим, Дагыстан, Темуыр Осетием — Аланием ыкIи нэмыкI чIыпIэхэм кьарыкIыгъэхэр.

Ордэ-таурыхъуатэхэм я фести-

валь хэлэжыагъ Адыгэ кьэралы-гъо универси-тетым иансамб-лэу «Жъыур». Ащ хэтхэу ГьукIэ Замудинэ (пашэ), Даур Рэмэзанэ, Абыдэ Ар-тур, АкIэгъу Бланэ, Гъонэжыкьо Ахьмэд яIэпэлэсэныгъэ кьагъэлъэ-гъуагъ. Фестивалыр кызылэуахы-нэу ахэм янасып кыхыгъы. Нарт эпосым щыщ пшыналъэхэу «ГьукIэ Хъудымыдым иорэд» (ГьукIэ Замудин), «Нарт Iэшэмэз иорэд» (Гъонэжыкьо Ахьмэд), «Пэ-тэрэз иорэд» (Даур Рэмэзанэ), «Шэбатныкьо нарт хасэм макIо»

(Абыдэ Артур), «Тхьагъэлыдж иорэд» (АкIэгъу Бланэ) кьалыа-гъэх.

Непэрэ мафэхэм ордэ-таурыхъ-лэуным иIоф изытет ехьыллагъэу пресс-конференциехэр, мастер-классхэр фестивалым щышхэу зэхашагъэх.

(Тикорр.).

Сурэтым итхэр: фестивалым хэлэжыагъэхэр.

ПсырыкIуаплэр зэрэзэщыкъуагъэм кьыхэкIэу...

Шэклогъум и 8-м псыр зеры-клорэ линием аварие кызырэщы-хъугъэм кьыхэкIыкIэ Адыгэ Рес-публикэм икьэлэ шъхьаIэу Мые-кьуапэ псы имыIэу кьэнагъ.

— Мыекъуапэ ыкIи Мыекъопэ районым псыр аIэкIэзыгъэхэрэ водопроводым фыкьуагъэ зыщы-фэхъугъэр тикъэлэ шъхьаIэ кило-метрэ 50 фэдизкIэ пэчыжэ Крас-

нодар краим ит станицэу Нижего-родскэм дэжэ, — кьыIуагъ муни-ципальнэ унитарнэ предприятиеу «Майкопводоканал» зыфиIорэм ипашэу Нэгъой Муратэ.

ПэшIорыгъэшIэу зрагъэунэфы-гъэмкIэ, кьушъхьэхэм чыIэ кы-зэращыхъугъэм кьыхэкIыкIэ чы-гур кьехэу фежабгъ, ащ мы хъугъэ-шIагъэр рапхы.

Джырэ уахътэм псы IэпэчIэ-гъанэу щыIэр гъэсэныгъэм, псау-ныгъэр кьэухъумэгъэным яуч-режидениехэм, предприятиехэм, организациехэм ыкIи псэупIэхэм яапэрэ этажхэм аIэклагъахьэ. Фа-бэр кьэзытырэ котельнэхэм псыр алыгъгъэлэсыгъэным, ахэм яIоф-шIэн зэщымыкьоным «Водокана-лым» испециалистхэр лъэплтэхь.

ЕМЫЖ Руслъан Мосэ ыкъор

КъыуиIо шIои-гъор кьэшIэгъо-шIоу щытыгъэп. ЗыгъэгумэкIырэр ыушъэфын ылъэ-кIыштыгъ. ХьакIэу зыдэкIуагъэм шэн-хэбзэ хэхыгъэхэр щызэрехъэхэзэ, лъэпкэ шIэжыым сыдигъуи мэхъанэ ритыштыгъ. Емыж Руслъан дунаир ыхъожьыгъэми, нэгущIоу кызырэт-хэтыгъэм фэдэу, гу-кIэгъу зыхэлъ цIыф лъэшмэ ядгъапшэу тыгу илгышты.

Емыж Руслъан

Мосэ ыкъор 1942-рэ илъэсым мэзаем и 25-м Аскъэлае кышыхъугъ. 1960-рэ илъэсым IофшIэныр ригъэжыагъ. 1970-рэ илъэ-сым Ростов кьэралыгъо университетым тарихьымкIэ ифакультет кыуыхыгъ. Адыгэ кьэралыгъо университе-тым тарихьымкIэ икIэлэгъэджагъ. Адыгеим кыкIугъэ гъогум ехьылIэгъэ тхыльхэм якъыдэгъэкIын илахьышIу хишIыхьагъ. ИныбжыкIэгъум комсомол IофшIэу цытыгъ, общественнэ пшъэрылхэр чанэу ыгъэцакIэ-щытыгъэх.

Адыгэ Республикэм икьэралыгъо гъэпсыкIэ игъэпы-тэн зэрэхэлэжыагъэр егъашIи тшыгъупшэщтэп. Общест-веннэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу зыщэтым, Дунэе Адыгэ Хасэм игъэцэкIэкIо куп зыхадзым, лъэпкэ зэпхыныгъэ Iофыгъохэр щысэ тепхынэу зэшIуихышты-гъэх. Хэкум кьэзыгъэзжырэ тильэпкьэгъумэ IэпыIэгъу афэхъурэ фондыр зэхэщэгъэным, репатриантхэм яхьы-лIэгъэ законыр Адыгеим щыштэгъэным, республикэм зиужыжыныным афэшI Емыж Руслъан шIушIагъэу иIэр IэкIыб хэгъэгухэми ащызэлъашIэ.

Тарихь шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу Р.М. Емыжыр АР-м лъэпкэ IофхэмкIэ, IэкIыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кьэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Iоф ышIагъ. Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу КIэрэщэ Тембот ыцIэ зыхьырэм ишIэныгъэлэжыэу аужы-рэ илъэхэм щытыгъ.

ГъашIэм игъогу убагъэ рымыкIоу, кIэм лыхъузэ, цIыфмэ шIу афишIэным, фэбагъэу ыгу илгыр зыдэла-жъэрэмэ алыгъэлэсыным пылгыгъ. Батырэу, лыхъужыэу зилгытэжыштыгъэп, ригъэжырэ Iофым кIэухышIу фэ-хъуным зэкIэ ыкIуачIэ фигъэлорышIэщтыгъ. Ныбдже-гъушIоу илагъэмэ кызырэлотэжыэу, ным ригъапшэу Адыгэ Республикэр ыгъэлъапIэщтыгъ. Республикэ гъэзет-хэм, радиомрэ телевидениемрэ кьащиIэтырэ Iофыгъохэр щыIэныгъэм епхыгъагъэх, общественнэ-политикэ псэу-кIэу тилэм ныбжыкIэхэр нахьышIоу зэрэхигъэлэжыщтхэ шIыкIэхэм алыхъуштыгъ. Игумыпсэф щыIэныгъэм кы-фытеозэ, игъашIэ еухыфэ кьыддэпсэугъ, ишIушIагъэкIэ тапэкIи кыгътхэтыгъ.

Иунагъо, илахьыл-благъэхэм тафэтхьаусыхэ, якын адэ-тэгощы.

Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэр»

Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ

институтэу КIэрэщэ Тембот ыцIэкIэ щытыгъ

Адыгэ республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм»

иIофшIэхэр

Адыгэ Республикэм лъэпкэ IофхэмкIэ, IэкIыб кьэрал-хэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэ-хэмкIэ ыкIи кьэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет гухэкIышхо щыхъугъ мы комитетым итхьаматэщтыгъэу Емыж Руслъан Мосэ ыкъор зэрэщымыIэжырэ ыкIи зи-дунай зыхъожьыгъэм иунагъорэ игупсэхэмрэ афэтхьау-сыхэ.

Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат гухэкIышхо щыхъоу фэтхьаусыхэ МэщIэкъо Тэмарэ Рэщыдэ ыпхъум, Адыгэ Республикэм и Кьэра-лыгъо Совет — Хасэм и Аппарат иIофхэм ягъэзекIонкIэ ГьэлорышIаплэ икьэбар-аналитическэ отдел иведущэ консультант янэ дунаим зэрехьжыгъэм фэшI.

Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат лъэшэу гухэкI щыхъоу Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат и Правовой гьэлорышIаплэ иведущэ консультантэу Сунько Сергей Иван ыкIом фэтхьаусыхэ янэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшI.

Ахэм кьаклэбкылошт шлокл имылу зэклэми атын фэе предмету хысапыр — ар жьоныгуаклэм и 31-м атышт. Ащ ыуж мэкьюогум и 4-м, лэклэб кьэралыгуабзэхэр ыкли химиер, мэкьюогум и 8-м шлокл имылу зэклэми атын фэе урысыбзэр, и 13-м географир ыкли общественнаниер, и 16-м тарихыр ыкли физикэр.

А мафэхэм экзаменхэр зытын зымыльэкыгэхэм (зэрэфэбгэгьун ушхьагьу илу) мэкьюогум и 18-м лэклэб кьэралыгуабзэхэмкля, общественнаниеркля, биологиемкля ыкли информатикэмкля экзаменхэр атынхэ альэкыштыт. Географир, литературэр, химиер, тарихыр ыкли физикэр мэкьюогум и 19-м атыштыт. Урысыбзэр и 20-м, хысапыр и 21-м кьыкльыкылоштыт. Игьом экзаменыр зэрымгыгьэм ушхьагьу илэр зэхэзыфьрэр ыкли ытыжынэу фитыныгьэ кьезытырэр экзаменхэмкля Кьэралыгьо комиссиер ары. Шыльыгьэм кьызэригьэлъагьорэмкля, мэфэ тедзэу агьэнафэхэрэм экзаменхэр зытыхэрэр предметхэу кьыхыгьэхэр а зы мафэм зэтефагьэ хьугьэхэр арых.

Шыпкьэ, мафэхэр зыгьэнэфэрэ зэхэщаклохэм кьызэрало-рэмкля, зы циклым кьыхиубытэрэ предметхэр зэтырамыгьэфэнхэм аналэ тырагьэты. Гушылэм пае, гуманитар предметхэу тарихыр, литературэр, лэклэб кьэралыгуабзэхэр ыкли общественнаниер ежхэр зэтырамыгьафэхэу естествоннэ-научнэ предметхэу химиер, географир ыкли физикэм гьусэ афашыгьэх. Ащ даклоу экзамен тыгьо пэпчэ мэфитлу нахь мымакляу кьыдэфэр зэрэфаери кьыдалгытагь.

Бэдзэогьум и 9-м кьышегьэжыагьэу и 21-м нэс ятлонэрэ тыгьор агьэнэфагь. ЕГЭ-р игьом зытын зымыльэкыгьэхэм е экзаменым икляуххэр мытэрэзэу зыфалгытагьэхэм а мафэхэм атынхэ альэкыштыт. Зэхэ-

ЕГЭ-м зэхьоклыныгьэхэр фэхьущтых

2012-рэ ильэсым еджаплэхэм кьачлэкыштыхэм зэтыгьоу атырэ экзаменхэр жьоныгуаклэм и 28-м рагьэжыштых. А мафэм предметхэу информатикэр, биологием ыкли литературэр ежэ яшлоигьоныгьэкля кьыхэзыгьэхэм атыштых. Гьэсэнэгьэм ыкли наукэм альыплэрэ Федеральнэ кьулыкьум кьызэритырэмкля, а предметишымкля ушэтынхэр аублэштых.

щаклохэм кьызэрало-рэмкля, экзаменхэм ятын фэгьэхыгьэ проектым цыфхэм нэлуасэ зыфашыныу амал ялэшт. А уахьтэр ыклэм фэкло, ау расписанием фэгьэхыгьэу зымы джыри зи кьылуагьэп. Ащ фэдэу агьэтэрэзыжын лэф кьыхыгьэм, шэкогьум расписанием фэгьэхыгьэу унашгьо кьыдэклэштыт.

Непэ еджаплэм кьычлэкышхэр атыштым ыкли зэрэтыштым егупшысэх. Ащ даклоу гьэцэклэнхэр зэхэзыгьэуцохэрэри ахэр нахь тэрэз зэрэшыштым пылгых. Зэхьоклыныгьэхэр зыфашыштыхэр хысапымкля гьэцэклэнхэр арых. Рос-обназорым ипашэу Любовь

Глебовам гупчэ СМИ-хэм яллыклохэм кьызэрариуа-гьэмкля, гуманитар предметхэмкля гьэцэклэнхэм ахэплэжыштых. Гушылэм пае, тарихымкля ыкли общественнаниеркля хьугьэ-шлагьэр зышыла-гьэр пшлэн кьодыеу шымытэу, ныбжыклэм гупшысакля ешлэмэ, обществэр зэрэгьэпсыгьэм ежэ еплгыкляу фыри-лэр кьырилотыкын елэклымэ кьыдалгытэу агьэпсыштыт.

Тарихымкля лэхиштым кьыхиубытэрэ гьэцэклэнхэм япчягьэ 49-рэ хьуштыгьэмэ, джы 39-рэ кьэнэшт. Анахь зэхьоклыныгьэхэу зыфэхьущтыр гьэцэклэнэу С-р ары. Кля шыпкьэу кьыхэщакт «тарихь

портрет» зыфилорэ гьэцэклэ-ныр. Тарихым мэхьанэ шы-зилэ нэбгыришмэ ащышэу клялэеджаклом зы кьахэхыш, ащ кьытегушылэ — тарихым зэрэхэхагьэр, лэфэу пхыри-шыгьэм кляухэу фэхьугьэр кьетхы. Ащ фэдэ гьэцэклэным хьугьэ-шлагьэ закьор зэбгьэ-шлэным ычыплэклэ егупшысэ-сэн, уишлэшхэр кьэплонхэ плэкыныу уфегьасэ. Етланэ гьэцэклэнхэм япчягьэ кьышы-клягьэми, уахьтэр нахь макля хьугьэп, арышгь, клялэеджа-кляхэр егупшысэхэу ыкли яеплыкляхэр кьыралотыкын-хэу амал ялэшт.

Хысапымкля гьэцэклэнхэм зэхьоклыныгьэ тлэкьухэр афэхьущтых. 2012-рэ ильэсым апэрэу гьэцэклэнхэм кьахэхэщакт разделэу «Вероятность и статистика» зыфилорэр. Хысапым ащ фэдэ раздел кьызы-хэхагьэр 2004-рэ ильэсыр ары нылэп. А лэхьаным экзамен-хэм ар ахамыгьахьэу клялэ-еджакляхэри клялэегьаджэхэри нахь хэгьозэфэхэклэ ежэнхэу рахьухьагьэ. Зэхэщаклохэм джы а уахьтэр кьэсыгьэу альгытагь. Материалыр я 9-рэ классхэм ащаушэтыгь. Джы мыгьэ я 11-рэ классыр кьэзы-ухыхэрэм апае задачэхэр ха-гьэхэщактых, ахэр мыкьинхэу альгытэ.

Джыри кляу зы кьыхэхащт.

Геометриемкля я 2-рэ задачэр кьыхэщакт ильэсым кьышегьэ-жыагьэу гьэцэклэнхэм кьахэхэщакт. ЕГЭ-м иапэрэ ильэсхэм геометриер «алэклэбгыгьэ». Етланэ ильэс заулэ тешагьэу зы задачэ хагьэуцуагь. Джы мы ильэс еджэгьум еджаплэм кьычлэкыштыхэм задачитлу агьэцэклэшт. Гьэцэклэнхэр зы-шызэхэхагьэуцорэ Федеральнэ комиссиер итхьаматэу Иван Яценкэм зэрилгытэрэмкля, задачэр кьинэп, еджаплэм имате-риал игьунапкьэхэм арыкьырэп.

Ау хысапымкля гьэцэклэнхэр кьызэрыкляхэу, ахэм хьаулыеу уахьтэ атырагьэклэуадэу зылорэ ныбжыкляхэри кьыкьоклых. Ащ елыгыгьэу, члахэ хьумэ хысапыр зышыклягьэштхэм ягьэцэклэнхэмрэ шлокл имылу зытын фаехэм ягьэцэклэнхэмрэ зэтефыгьэнхэм бэклае шлагьэу тегушылэх. Ау ар шлэхэу зэ-шлохыгьэ хьун лэфыгьоп, ащ утегушылэн ыкли правовой шапхьэу шылэхэр зэхэпфынхэ фае. Сыдэу шытми, ЕГЭ-м дэгьоу кьыздыхыгьэр кьэгьэ-нэжыгьэмэ нахьышлу. Ащкля экзаменхэр зытыгьэр Урысы-ем иапшгьэрэ еджаплэу тыдэ шылэми члэхьан ыльэкын фае.

ЕГЭ-м кляу кьыхэхагьэ-хэм джыри зэ кьафэдгьэзэ-жыны: 1. Апэрэу урысыбзэм-рэ хысапымрэмкля балл анахь макляхэр пэшлорыгьэшгьэу кьагьэнэфагьэх — урысыбзэмкля 36-рэ, хысапымкля 24-рэ. 2. Олимпиадэхэм ащытекляу-гьэхэм фэгьэклотэныгьэу ялэр зэ нылэп агьэфедэн зэралгьэ-кыштыт. 3. ЕГЭ-м икляуххэр Урысыем иапшгьэрэ еджаплэ-хэм ачлахьэхэрэм кьырахы-лэнхэ фае. Ау ахэр зэрыгьэхгьэ тхылгыр узычлэхэщакт еджа-плэм ежэ-ежырэу федераль-нэ базэм шиуплэклэуштых. 4. 2012-рэ ильэсым хыса-пымкля задачэхэм япчягьэ зы кьыхэхэщакт, тарихымкля гьэцэклэнхэр 10-кля нахь макля хьуштых.

СИХЬУ Гоцнагьу.

Лэжыапклям тегушылагьэх

Шэкогьум и 1-м Адыгэ кьэралыгьо клялэегьэджэ кол-леджым пресс-конференцие шыкляуагь. Ар зэхышгьагь Адыгэ Республикэм гьэсэнэгьэмрэ шлэныгьэмрэмкля и Министерствэ.

Гьэсэнэгьэм исистемэ модерниза-ция шыгьэнымкля лэфтхьабзэу республикэм шызэхашагьэхэм апэрэу зэфэхьысыжхэр афашыгьэх. Ахэм афэгьэхыгьагь пресс-конференциер. Лэфтхьабзэм чыплэшхо шиубытыгь Адыгэ Республикэм иклялэегьаджэхэм ялэжыапкля кьызэрэхэхагьэу, джыри кьыхэхьонымкля амалэу шылэхэм.

Пресс-конференцием хэлэжыагьэх Адыгэ Республикэм игьэцэклэкло ыкли ихэбзэгьэуцу органхэм ялыкляхэр, профсоюз пашэхэр, партиеу «Единэ Россию» илыкляхэр, гьэсэнэгьэм илофшылэхэр ыкли нэмыкляхэр.

Лэфтхьабзэр кьызэлэуихыгь ыкли зэришгьагь АР-м гьэсэнэгьэмрэ шлэны-гьэмрэмкля иминистрэу Беданыкьо Рэмэзан. Ащ кьыклябкляу кьэгушы-лагьэх еджаплэхэм ялыкляхэр, АР-м ипрофсоюзхэм я Федерацие ипашэу Устэ Руслан ыкли нэмыкляхэр.

Лэфтхьабзэр зэрэклэуагьэр нахь игьэклотыгьэу кьыхэштыштыт.

СИХЬУ Гоцнагьу.

РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР

Цыфышлухэм уагьэгушхо

Сишхьэгьусэ ынэхэм агьэгумэклэ зэхьум ахэр зэдгьэушлэклэу гьэцэу Хьурэе Сусанэ кьытилуагь Мыекьуа-пэ тыклоньшгь, операцие ядгьэшлэнхэ фаеу. Арэушгьэу теклолэнэу хьугьэ Адыгэ республикэ клиническэ сымэ-джэщым епхыгьэ поликлиникэм шылэ-жэрэ врачэу Текирэ Саидэ Аслан ыпхьум.

Ар нэгуйхыгьэу, бэшлагьэу тишлэрэм фэдэу кьытпэгьоклыгь, сымаджэм ынэхэр ыуплэклэу гьэх. Цыф шыабэу, лэдэб хэлэу зэрэшытым гур кьылэтыштыгь. Лэзшэу тигьэразэу, тыгу ышэфэу кьыддеклоклэу гьэх. Ащ фэдэ кьабз Саидэ кьыгьоу лэф зышлэрэ медсестрау Яклэкто Мири. Зым зыр кьырыпгырэм фэдэу язекляуаклякля, ягушылаклякля апшгьэ клон шымылу кьыпшылауагьэшлы. Тхьаегьэпсэх, шлоу шылэр кьадэхьоу, псауныгьэ ялэу Алахьгалэм ильэсыбэрэ ерэгьэпсэх.

Поликлиникэм тыкьырагьэкли рес-публикэ сымэджэщым нэхэм зышя-лэзэхэрэ отделениеу хэтым тыкьыза-гьакломи, адыгэ бзылгыфьгь шхьэ-гьусэм кьелэзэнэу хьугьэр. Операцие ужым мэфэ 10 фэдизрэ члэлыгь. Ащ фэдизым врачым ежэ-ежырэу лэзэгьу уцыр нэм кьыклягытэклэуштыгь, дахэу,

адыгагьэ хэлэу, кьыфэсакьэу кьы-пылгыгь. Ар зышышым тызыкляу-члэм ыкли зытэшлэм нахь лэзшэу шлу-тлэу гьугьэ. Кьызэрэчлэклэу гьэмкля, ар Пэнэжыкьуае сымэджэщэу тапэклэ дэ-тыгьэм иврач шхьаэлэштыгьэ Хьодэ Казбек ыпхьоу Джэнэт ары.

Мы бзылгыфьгьэм ишчытхэу бэу зэ-хэтхыгьэшгь, джы ятлонэрэ нэри дэгьоу операцие зэришыштым тицыхьэ тель.

Мы тхыгьэмкля кьасло сшлоигьор-тиадыгь бзылгыфьгьэмэ шлэныгьэу ялэмкля, лэдэбэу ахэлымкля уарыгу-шхонэу зэрэшытхэр ары, Алахьым пса-уныгьэу кьарет.

СТИАШЬУ Свет.

Пэнэжыкьуауай. Сурэтым итыр: Текирэ Саидэ сымэ-джэм ынэхэм язытет еуплэклэу. Тезыхыгьэр лэшыгьэнэ Аслан.

Джэджэ районым республикэмкIэ лэжыгъэ зэфэшхьафхэр анахьыбзэу кышчагъэкIых. Мы илъэсым бжыхьэсэ лэжыгъэхэр гектар мин 25,8-м ехьум ащапхьынэу ары зэрагъэнэфэгъагъэр. Шэклогъу мазэм иоелэ мафэхэм пхьэныр агъэгужъуагъэми, чыгулэжъхэм а пшэурылгыр мыдзэу агъэцакIэ.

Тызхэт мазэм мэфэки ыкIи зыгъэпсэфыгъо мафэхэу шызэкIэлъыкIуагъэхэм апэки Джэджэ районым тышылагъ. Ащ кышчытлэгъугъэхэм кышчызэхэтхыгъэхэм кыдгугагъуагъэ зичэзыу губгъо IофшIэн пстэуми язэшохын чыгум дэлажъэхэр зэрэфэхьазыргхэр. Районым мэкъу-мэщымкIэ игъэIорышIапIэ ипэшэ Анатолий Пахоль, хьызмэтшIапIэхэм ялэжъакохэу, фермерхэу тызылуагъэхэм анахь ягукъау зэхэтхыгъэр бэшIагъэу зэшIуахын фэгъэ лэжыгъэ Iухыжыныри пхьэныри чыопсым изытет зэрэзэтыриIэжагъэхэр ары.

Апэу тышылагъ лэжыгъэ зэфэшхьафхэм ягъэбэгъонкIэ районым анахь къашыщыгъэр ОАО-у «Дондуковский элеватор» зыфилоу Болэкъо Мыхьамэт зигенеральнэ директорым. ХьызмэтшIапIэм игубгъохэм узарыхьэкIэ зэхэошIэ чыгулэжъхэр фэлэпIасэхэу яIофшIэнхэр зэрэзэшIуахыгъэр. Амыгъэфедэу зэхэлыхьэгъэ зы чыгу Iахь ащ уапэ къышчыфэштIэп. Жьогъэ хьасэхэр дахэу зэгъафэгъэх, бжыхьэсэ чылапхьэхэр зэрагъэкIугъэхэм ашхьашьохэр тыраубыкIыжыгъэхэу зэпIулыхь. Тыгъэгъэзэ ыкIи натрыф хьасэхэр зэрэIуахыжыгъэхэрэм лыпыгъэу хыпкхэр агъэшэбэжъхэш, лэжыгъэ хьасэу шIукиIэ къятэщтыр зэрэащышчытIым игъэхьазырын фежъэх. Сыд фэдэ губгъо IофшIэни игъом зэрэзэшIуахышт техникэу ящыкIагъэр яI, шIуагъэ кыкIакоу ахэр зыгъэлэжъыштхэ механизаторхэм ащыкIэхэрэп.

Гъэтхасэхэм яIухыжыны бжыхьасэхэм япхьыны районим республикэм ащы ащызыгъэхэр зигугъу къэтшIыгъэ ОАО-у «Дондуковский элеватор» зыфилоурэмрэ СХА-у «Радуга» зыцIу Сапый Юныс зыпщэмрэ. Апэрэ хьызмэтшIапIэм лэжыгъэм пIуахышт натрыфэу гектар 500-у шыIуахыжыгъэм изы гектар центнер 70,6-рэ кырахыгъ, ащ ишIуагъэкIэ тонн 3532-рэ кышхьыжыгъ. Тыгъэгъэзэ гектар 968-у къагъэкIыгъэри заугоижым зы гектарым гурытымкIэ центнер 19,8-рэ кызэрэтыгъэр, пстэумкIи тонн 1913-рэ кызэрэахыжыгъэр нафэ къэхьугъ. Сое гектар 447-у яIагъэм изы гектар центнер 19,6-рэ кырахыгъ. Бжыхьасэхэм япхьынкIи хьызмэтшIапIэм гъэхьэгъэшIу ышыгъ, ащ пстэумкIи бжыхьэсэ зэфэшхьафхэр гектар 2556-рэ шыахьыгъ, ащ шышэу коцыр гектар 2068-рэ.

Мы хьызмэтшIапIэм иагроном шхьаIау Татьяна Сикало пхьэкло агрегатIумэ Iоф зышашIэрэ жьогъэ хьасэм ыщыпэ районим тызышыIэгъэ мафэм тышылуагъ.

— Шьуи хьызмэтшIапIэ бжыхьасэхэм япхьын ыухыгъэу районим мэкъу-мэщымкIэ игъэIо-

рышIапIэ кышчытаIуагъ, сыда чыгум ежъугъэкIурэр? — тиапэрэ упчIэ фэтэгъазэ агроном бзылфыгъэм.

— Тэрэз кышчытаIуагъэр, — еIо ащ, — тэ тыухыгъэ зэкIэ бжыхьасэхэм япхьын, мы тызэрыт чыгур тыхьызмэтшIапIэ икьутамэ фэдэу кырапхыгъэм ий, титехникэки тимеханизаторхэмкIи IэпыIэгъу тафэхьу. Ащ районим зэрэщеджэхэрэу ООО-у «АНД Агро». Гектар 432-м бжыхьэ коцыр къащагъэкIынэу шырахьухьагъ, ащ иаужыр гектархэр непэ тэпхьыжыгъ. Рапс чылапхьэри гектари 154-мэ афадгъэкIугъ.

Жьогъэ хьасэу гектар 48-рэ хьурэм иаужыр гектархэр зышхьахьыжыгъэу тызкIэлъырыгъым Iоф шашIэ саялкищ зыпышIэгъэ тракторэу «Джон Дир» зыфилоурэмрэ зы саялкэ къезышхьыгъэ «Белорусымрэ». «Джон Дир» трактор кIочIэшхор зыгъэIорышIэрэ механизатор ныбжыкIэу Андрей Салтыковыр (ашхьагъэр сурэтхэр) ары, саялкэхэм афэгъэзагъэх Юрий Кузменкэр, Андрей Бураковыр, Алексей Коваленкэр. Гектар тельгъэу минеральнэ чыгъэшIу килограмм 60 Iэклагъахьэзэ, коц чылэпхьэшIур дэгъоу гъэхьазыргъэ чыгум ахэм рагъэкIугъ.

Мы чыпIэм текIышъ тэкIо анахь хьызмэтшIапIэ зэтэгъэлсыхьагъэхэу районим итхэм ащышэу СХА-у «В о с х о д» зыфилоурэм. Ащ тынэсыфэ районим мэкъу-мэщымкIэ игъэIорышIапIэ ипашэу тигъусэ Анатолий Пахоль тыщегъэгъуазэ губгъо IофшIэн зэфэшхьафхэм язэшохын зынагъэсыгъэм.

— Мыбжыхьэ зинахьыбэ Iутхыжыны фаеу тилагъэр ты-

гъэгъазэр ары, — еIо ащ. — Ар къашыдгъэкIыгъагъ гектар мин 21,9-м фэдиз хьазырым, ащ шышэу гектар мин 9,7-р Iэхьэзэхэлъ хьызмэтшIапIэхэм, адрэр мэкъумэщышIэ-фермер хьызмэтшIапIэхэм ягъ. Непэ ехьулэу угушыIэн зыхьукIэ, тыгъэгъазэу тилагъэм шыш гектар мин 19 фэдиз тыугъоижыгъэ, гектар тельгъэу центнер 17 къытхыгъ, зэкIэ къэтхьыжыгъэр тонн мин 31-м къэхьугъ. Мэфэ ошIу зытфых тищыкIэ-гъэж а культурэм илухыжыны тыухынкIэ.

Ащ пыдзагъэу анахьыбзэу тыгъэгъазэр зилагъэхэм, апэу ар Iузыжыгъыгъэхэм ацIэ кы-

реIо тигушыIэгъу. Мыгъэ а культурэм анахь чыгубэ зышырагъэубытыгъагъэр ООО-у «Сергиевское» зыфилоурэр ары. Ащ гектар 1479-рэ кышчагъэкIыгъагъ, ащ шышэу тызышыIэгъэ мафэм Iуахыжыгъагъэр гектар 1100-м фэдиз хьазырым, ащ гектар тельгъэу центнер 19 кырахыгъ. ООО-у СКИФ-м тыгъэгъэзэ гектар 1339-рэ кышчагъэкIыгъ. СХА-у «Радугэм» тыгъэгъэзэ гектар 1000-у иIагъэм иугъоижыны районимкIэ апэу аухыгъ, пстэумкIи тонн 1500-рэ къахьыжыгъ.

— Бжыхьасэхэм япхьын анахь охьтэшIухэм атефэу зэкIэ тыхьызмэтшIапIэхэр фежъагъэх, тилофхэри дэгъоу зэпыфэштыгъэх, ау мэфабэрэ къешхыгъэ ошхыхэм тызэпагъэуи, тхьамэ-фитIу фэдизэ губгъом имыхьашьухэу зэпытчыгъ, — еIо Анатолий Пахоль. — Джы мары мэфэ ошIухэр кызылэжъако-

хэш, губгъом зэлэхьэх гъэтхасэхэр Iузыжыжыгъэхэр комбайнэхэр, шыпхьэнхэм чыгур фэзыгъэхьазыргхэрэ ыкIи пхьэкло агрегатхэр. Непэрэ мафэм ехьулэу зышыпхьэгъэхэ чыгухэр гектар мин 21-м къэхьугъ. Мы IофшIэныр анахьышIоу зышчызэхэ-

щэгъагъэхэм ащышых пхьэныр зышчаухыгъэхэ ООО-у «Дондуковский элеваторымрэ» СХА-у «Радугэмрэ». Бжыхьасэхэр анахьыбзэу зышхьахьыштхэм ащышых ООО-хэу «Сергиевскэр» — гектар 2680-рэ, «Юг-Агробизнесыр» — гектар 1430-рэ, СКИФ-р — гектар 1374-рэ, СХА-у «Восходыр» — гектар 1080-рэ, ООО-у «Георгиевскэр» — гектар 1000, ООО-у «Рассветыр» — гектар 700.

Тызнэсыгъэ хьэмэ зэтэгъэлсыхьэгъэ иныр станицэу Джэджэ ыгъунэ шыт. Бэ ащ шыплэгъурэр псэолгъэ зэфэшхьафхэу, Iэклиб хэгъэгухэм къащашыгъэ техникэу — комбайнэхэу, трак-

торхэу ыкIи ахэм апашIэхэрэ лэжъако Iэмэ-псымэ тегъэпсыхьагъэхэу. А пстэум ащышэу нэм анахь кыкIидзэхэрэ «элеваторкIэ» ежъхэр зэджэхэрэ лэжыгъэ гъэтIытыпIэ фыжъ лэгышэу зэпIуштхэр арых. ХьызмэтшIапIэм ипашэхэм кызыралорэмкIэ, ахэм аратэкъуагъыгъэ аугъоижыгъэхэ коцым, тыгъэгъазэм, натрыфым ащышхэр.

«Восходым» мыбжыхьэ игъом шыIуахыжыгъэ гъэтхэсэ зэфэшхьафхэр мыдзэу къятагъэх. Нахьыбзэу яIагъэр тыгъэгъазэр ары — гектар 1034-рэ. Ащ гектар тельгъэу центнер 19-м ехьу кырахи, тонн 1974-рэ къахьыжыгъ. Лэжыгъэм пIуахышт натрыф гектар 347-у къагъэкIыгъэри игъом аугъоижыгъ, ащ изы гектар центнер 55-рэ кытыгъ, пстэумкIи яхьамэ кытехьагъэр тонн 1550-рэ.

— Мы хьызмэтшIапIэм бжыхьасэхэр гъэ къэс шагъэбагъох, — еIо Анатолий Пахоль. — Ащ лъапсэ фэхьурэр ячIыгухэр дэгъоу агъэхьазыргхэзэ, ящыкIэгъэ чыгъэшIухэр алэклагъахьэхэзэ лэжыгъагъэ къэзытышт чылэпхьэ лэпкышIухэр зэрэащышхэр ары. Мыбжыхьы джащ тет яIофшIагъэ. ТехникэмкIэ тегъэпсыхьагъэх, ащ дэгъоу Iоф езыгъэшIэшт механизатор IэпIасэхэу ящыкIагъэм фэдизи яI.

Хьамэм тыкъызыщытекIыжыштым трактор лъагъу шэрэх инхэр зыкIэтхэу апэрэ еплъыгъом зышчышхэр зэхэшIыкIыгъоэхэ Iэмэ-псымэхэр зыпышIагъэхэу гъэстыныпхьэ игъэхьапIэм Iутыр нэплэгъум кыредзэ. Тлэгъурэрэ ащ Iоф рызышIэхэрэ кIэлитIум яз кытфIуа-

тэхэрэри тшIогъэшIэгъоных. Пхьэкло агрегат бэлахьэр Америкэм кышчашыгъ. Ащ инджылызыбзэкIэ зэреджэхэрэ ыцIэ урысыбзэкIэ кыкIырэр «зеленая долина». Трактор кIо чIэшхоу «Джон Дир» зыфилоурэм пышIагъэх метрэ 12 зышъомбгъогъэ саялкищэу зы мэфэ IофшIэгъум гектари 100-м кышчымыкIэу чылапхьэр чыгум егъэкIугъэным тегъэпсыхьагъэхэр. Ащ фэшхьафэу чыгу шхьашьор тезыгъэушъэбыкIыхэрэ дискхэмрэ чылапхьэр зырагъэкIухэрэ нэуж ар тезыубыкIыжыгъэхэр каток мынхэмрэ ащ хэтых. Мыбжыхьэ апэрэу кIалэхэм агрегатым Iоф рашIэ, лъэшэу кышчэтхьух.

Хьамэм пэмычыжъэ жьогъэ хьэсэ инэу гектар 240-рэ хьурэм тызышыIэгъэ мафэм а агрегатымкIэ шыпхьагъэх. Дэгъоу гъэхьазыргъэ жьуагъэу гектар тельгъэу минеральнэ чыгъэшIу килограмм 80 зыхатэкъуагъэм коц чылапхьэр мэфэ 2,5-кIэ рагъэкIуштэу кытаIуагъ. Пхьэкло агрегатым кIэлъырыгъэхэу механизатор кIэлитIум — Виталий Лысенкэмрэ Сергей Сиротенкэмрэ сурэт къатэгъэх (ятIонэрэр).

Ащ ыуж тэкIо районим ичIыпIэхэм ащышэу бжыхьэ коцыр зышхьахьыргъэм. Ар ООО-у СКИФ-м ичIыгу. Ащ саялкэ зырыз зыпышIэгъэхэ тракторхэу «Белорусым» фэдэу тIу кышчекIокIы. Мыщ тышыIокIэ хьызмэтшIапIэм иагрономэу Виктор Лысенкэм.

— Гъэтхасэу Iутхыжыны фаеу тилагъэр гектар 1559-рэ, ащ шышэу тыгъэгъазэр гектар 1339-рэ, адрэр натрыф, — кытфIуатэ ащ. — Ошхым тызэпимыгъэу-гъагъэмэ, тыгъэгъазэм иIухыжыны мэфэ заулэкиIэ тыухыштыгъэ. Кытфэнагъэ джыри гектар 400-м ехьу. ОшIумэ тхьамафэ горэкIэ ари тыугъоижышты.

Бжыхьасэхэм япхьынкIэ IофшIагъэу яIэхэм танэсы. Хьэр гектари 193-м, рапсыр гектар 369-м ащыахьыгъагъ. Бжыхьэ коцым рагъэуытыныу агъэнэфагъэр гектар 1374-рэ. ТызышыIэгъэ мафэм ащ шышэу ащыгъагъэр гектар 900-м тIэкли къэхьыштыгъ. АгрегатитIумкIэ зы мэфэ IофшIэгъум гектар 70-рэ фэдиз зэрапхьэрэ кыдэпIыгъэмэ, зы тхьамафэ бжыхьэ коцым ихэлъхьани аухыштэу кырадзэ.

Джарэуштэу чыгулэжъхэу губгъом итхэм тахэтэу Джэджэ районим мафэр кышчыдгъэ-луагъ. Ар зыхьугъэр мэфэки ыкIи зыгъэпсэфыгъо мафэхэу бэмьшIэу кызызэтынкIыгъэхэм апаIу. Непэ макъэ кызыэрэтагъэIугъэмкIэ, бжыхьасэхэм япхьыны гъэтхасэхэм яIухыжыны районим гъунэм шынагъэсыгъэх.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хьаджэсрэтбый.

Сурэтхэр авторым тырихьэгъэх.

Иофшлэным иапэрэ лъэбэкьухэр

Эдуард Кіэлэ кьопцІэ ищыгъ, илъэпкыкІэ ермэл. Іэдэбныгъэшхо хэлъ, адыгэ хэбзэ шэн-зэхэтыкІэхэр нахьыбэу зэригъэшлэнхэм ыкІи ылъжынкхэм пылъ. Полицием, прокуратурэм, хэбзэ ухьумэ-кІо органхэм афэгъэзэгъэ Иофшлэхэр пхъашэхуэ, нэгъуцухуэ, мэкъэ ІэтыгъэкІэ гушылэхуэ, гукІэгъу хьатэ ахэмьлэу кызышлэшыхэрэр шылэх. Нафэ, ахэм афэдэхэри кьахэкІых — цыфхэм яшэн-зекІуакІэхэр зэфэшхьафых. Сэ нэлуасэ сызыфэхьугъэ (Эдуард Тумасьян зыфасІорр) Кіэлэ ныбжьыкІэр нэшлогушІу, сэмэркьэур икІас.

УпчІэу ептырэм гурылогъошІоу джэуап кыретыжы, жэбзэ кьабзэ Іуль, Иофшлэн хэшІыкІышхо зэрэфыриІэр кыбгүрэл. ИщыІэныгъэ гьогъу кыкІугъэм кытегушылэхуэм, кІалэм хегъэунэфыкІы, еджапІэм джыри чІэсызэ сэнэхьатэу зэригъэгъоты шІогігъор кызырэхихыгъагъэр. Следственнэ органхэм Иоф ащишІэныр, уголовнэ Иофхэр зэхифынхэр — джары зыкІэхьопсыщтыгъэр.

ЕджапІэр кызыеухым бэрэ емыгупшысэу Кубанскэ кьэралыгъо аграрнэ университетым июридическэ факультет чІэхьагъ. Тэрэзэу, дэгъоу амалэу иІэхэр ыгъэфедэнхэм пае Мыекъуапэ кьыдэкІыжы, Краснодар кьэкІожыгъагъ. Гульытэ чан зилэ кІалэр дэгъоу еджэщтыгъ, кыгурымыІоу зи блигъэкІыщтыгъэп. Цыфэу лъэпэуагъэм Иоф изэхэфынкІэ ухэукомэ, шьобжышхо епхын плъэкІыщт, ищыІэныгъэ зэщыбгъэкьонэу хьункІи мэхьу. Кыгурылоштыгъ: гупшысэ ихъухьагъэхэр Иофшлэным щымыгъэфедэхэмэ, гупшысэхэмрэ Иофшлэнымрэ земыпхыхэмэ, гъэхьагъэ пшІын плъэкІыщтэп.

Практикэр Мыекъопэ район прокуратурэм щикІугъ. Кіэлэ ныбжьыкІэм ИофшлэкІэ, Иоф кынхэр зэхифынхэ зэрилъэкІырэр зэкІэми агу рыхыгъ. ІэнэтІэ нэкІ кызыэхьум, следователэу ашІыгъ. Мыекъопэ районным илъэсиблэ Иоф ащишІагъ. Эдуард апэрэмкІэ следователь кызызрыкІуагъ, нэужым старшэ следователыгъ, етІанэ Джэджэ районным ижежрайон следственнэ отдел ипашэ игодзагъ.

— Район тхьапша кышъопхыгъагъэр? — сеупчІы Эдуард.

— РайониплІ Иоф зыщытшІэщтыгъэр: Шэуджэн, Кошхьэблэ, Джэджэ, Красногвардейскэ, — джэуап кьетыжы кІалэм.

Непэ тызыхэт шылэкІэ гурылогъуае ыкІи зэхэфыгъуае чыплэшхо щызыубытэу, мэхьанэшхо зилэ Иофшлэлэм ипашэ, ащ Иофшлэгъухэм сакьытегушылэным ыпэкІэ, ахэр зыщыпсэхуэрэ отделыр зычІэт унэм икьэхьукІэ гъэзетеджэхэр нэлуасэ фэсшыхэ сшІоигъу. ТІоу зэтет унэ дэхэшхор Тэхьутэмыкьое район гупчэм бэмышІэу кыиуцагъ. ЫпэкІэ мы чыплэм унэжэу шытыгъэхэр раутыжыи, депутатхэм ярайон совет, хьакьулахь инспекцием яунэхэр агъэпсыгъэх. Мычыжэу шытых район редакцием, культурэм яунэхэри. Чыплэ нэкІыгъэр кыгъэдахуэ ахэм кьахэуцагъ район прокуратурэм иследственнэ отдел зычІэт унэри.

Тэхьутэмыкьое межрайон следственнэ отделым Иофшлэхэм унэ гъэнэфагъэ ялагъэп. Аужырэ илъэситІум район сбербанком иотделение зычІэт унэм ияцэнэрэ кьатикабинетхэр бэджэндэу алыгъыгъэх.

2009-рз илъэсым имэлылфэгъу мазэ Урысые Федерацием ипрокуратурэ иследственнэ комитет унашъо ышыгъагъ Тэхьутэмыкьое межрайон следственнэ отделым унакІэ фашынуэ ыкІи ахьщэу сомэ миллионипшырэ мин шьиблырэ кыфитІупшыгъагъ. А лъэхьаным

отделым ипэщагъэр Сергей Захаровыр ары. Чыплэу псэуалъэр зыщашыщтым икьыхэхынкІэ инэу яшІуагъэ кьагъэкІуагъ район администрацием ипашэу Пщыдатэкъо Ризорэ Тэхьутэмыкьое кьоджэ псэупІэм илэшхьэтэу Мышъэ Мэдинрэ. Район кьулыкьушлэлэхэм япашэхэри ІэпыІэгъу кьафэхьугъэх. ПсэолъэшІын Иофшлэнхэр ХьокІо Нурбый зипэщэ обществэу «Строймонтаж-2» зыфилорэм ыгъэцэкІагъэх. Псэуалъэм ишІын мээ зыбгупшІ зэрэпылгыгъэхэр. Следственнэ отделым пашэу иІэр Эдуард Тумасьян ары.

Исэнэхьат фэшхьыпкь

2010-рз илъэсым шэклогъу мазэм Тэхьутэмыкьое межрайон следственнэ отделым ипэщэ ІэнатІэ ыгъэцэкІэнэу агъэнафэ. 2011-рз илъэсым мэлылфэгъум и 4-м а отдел дэдэм ипашэу ашІы.

Иофшлэныр бэ, Иофшлэхэр икьухэрэп

— Тэхьутэмыкьое районьрыны, цыф пчъагъэу исымрэ Чыгоу ыубытырэмрэкІэ Адыгэ Республикэм яцэнэрэ чыплІэр шыІыгъ. Иофшлэнэу шыІэр бэдэд, ау следователхэр икьухэрэп. Джар лъэшэу кын кытщэхьу. Апэрэ мазэу Иоф сшІэ зэхьум, уголовнэ Иофшлэ зэхэсфынэу сІыгъыгъ. Сыдэуштэу ащ фэдызым узынэбгырэу Иоф адэпшІэшта? Кын дэд ар.

Мы илъэсым иапэрэ мэзих Тэхьутэмыкьое межрайон следственнэ отделым Иофшлэгъэ дэгъухэр иІэхэу кьэнэ-

фагъ. Адыгэ Республикэм ятІонэрэ чыплІэр щыубытыгъ. Ар гъэхьэгъэшхокІэ плытэ хьушт. Отделым Иофшлэхэр пстэумкІи зэрэхьухэрэр нэбгырих.

— Апшгъэрэ еджапІэхэр кьэзыухырэ ныбжьыкІэхэр Иоф шашІэнэу тиотдел кьыІохьэх, — еІо Эдуард. — Нафэ, ахэм шІыкІэ-амалэу яІэр макІэ, Иофшлэным икьулайныгъэ аІэкІэлъэп. Мыщ дэжым пащэр, ащ игуадзэ, следователхэр ІэпыІэгъу афэхьух. Гъэлорышлэлэм ипашэхэу ыпшгъэ шыІэхэм отделыр ренэу ауплъэкІу, хэуконыгъэхэр Иофхэм ахэмьхьухьанхэм анаІэ лъэшэу тырагъэты. ЕтІани ауплъэкІу кьодыеу шымытэу, ифэшшошэ ІэпыІэгъур кьараты. ГушыІэм пае, Урысыем ичыплІэ зэфэшхьафхэм еджакІо агъакІох, ІэпэІэсэныгъэшхо зилэ следователхэм алуагъакІэх, Иоф горэхэр зэафыхэ хьумэ, рагъэблагъэх. ЗэкІэлъыкІокІэ

гъэнэфагъэ иІэу следователь ныбжьыкІэхэм яІофшлэкІэ ауплъэкІу.

БэджэшІагъэ пэпчэ изэхэфын Іэшлэхэу щытэп

Сыд фэдэха районым анахьыбэу бэджэшІагъэу кьыщыхьухэрэр? Адрэ районхэм ахэр зэратекІыхэрэр бэп: тыгъоныр, хьакьулахь бэджэшІагъэхэр, ІэнатІэр ышхьэкІэ кьызфагъэфедэныр, кьуальхэ аІахыныр... Ахэм кьахэхьэ гьогъу-транспорт хьугъэшІагъэхэр, экономикэм, коррупцием япхыгъэ бэджэшІагъэхэр.

— Иофхэр кызырэхьухэрэм елытыгъэу сэри Иофшлэнхэм сахэлажэ, — кьелуатэ Эдуард. — Иофгыгъо кынхэр зэхэсфынхэ фаеу мэхьу. Ахэм ащыщ гьогъум щыхьугъэ хьугъэ-шІагъэу нэбгырищ зыхэкІодагъэр. Гужьуагъэу

материалхэр кьытІэкІэхьэагъэх. Кьиныгъ, ау зэри-фэшъуашэу тэ ар зэхэсфыгъ, зилажэхэм яфэшъуашэ ядгъэгъотыгъ. Сэ сшхьэкІэ Иофэу зэхэсфыгъэхэм ащыщых ІэнэтІэшхо зилэм кьуальхэ ритызэ кьаубытыгъэм, цыфыр зыукІыгъэм япхыгъэ бэджэшІагъэхэр. Цыфэу лажэ зымыІэр бгъэпщынэнэу уфежэ хьуштэп, шхьако епхыныр зэфагъэм щыщэп. Следствием егъэнафэ цыфыр хьымэ е мысэмэ. Мысэу залытэкІэ тэ ятэгъэубыты, ау лажэ имыІэу нэужым кьэнафэу мэхьу. БэджэшІагъэ зезыхьагъэхэр зэдэгъушыІэжыхьэу, зэдырырагъаштэу ащыщ горэм зытырырагъэлъхьажэу мэхьу. Бэ Иофхэм ахэхьухьэрэр — следователыр лъэшэу сакьын фае. БэджэшІагъэ зезыхьагъэр ащ лъыпытэу ышІагъэм еуцолъэжы-рэп, хьы шьыпкьэу, хьугъэм Иоф гори хэмьлэу еІо. Мары шысэ кьэхьын. 2010-рз илъэсым Щынджые псыубытыпІэм дэжэ пцэжыышэ-мэ хьульфыгъэм ихьадэ кьыІуагъотэгъагъ. Полицием шІэхэу макъэ рагъэІугъ. Иофым изэхэфын лъагъэкІуатэзэ, Краснодар краим щыщ нэбгыритІумэ гуцафэ афашІи кьаубытыгъэх, отделым кьащагъэх, яупчІыгъэх. ТІуми хьугъэм хэшІыкІ фырямыІэу, зи лажэ ямыІэу алуагъ. Следователым ыгъэунэфыгъэу щытыгъ бэджэшІагъэм нэбгыритІум яІоф зэрэхэлъыр. Ау хэта лІыр зыукІыгъэр? Аубытыхэрэр зыщыІыгъэхэрэ изоляторым мыщ фэдэ ИофхэмкІэ шІогъабэ кьэхьы. Цыфыр изакъоу ащ ис зыхьурэм бэмэ ягупшысэ, зэфэхьысыжыхэр ешІых, бэмэ альэІэсы. Мэфэ зытІу зытешІэм, Иофыр зэрэхьугъэр ТІуми кьалотагъ.

Сэнэхьат дэгъу

— Сисэнэхьат, сыгу кьысиІуи, сэ кьыхэсхыгъ, — еІо Эдуард. — Арышъ, ащ сыфэшъыпкь, зэрэхьожьыни шыІэп. Следователь ІэнатІэр кьыхэзыхыгъэхэм ащыщхэм ар нэужым зэблахьужэу мэхьу. Ар зэпхыгъэр унагъор ары: шхьхэгъусэм лІым иІэнатІэ кыгурымыІоу, уасэ римыты хьумэ, бырсырхэр кьэтэджых. Сишхьхэгъусэрэ сэрырэ ащ фэдэ Иоф зэдытиІэп, сыкызызэхешІыкІы, кьысфэгумэкІы. Джащ сэ кІуачІэ кьысеты, сиІофшлэн сыкле-гъэгъушІу, нахьышІоу Иоф шІэным сыфешэ.

ХЪУШТ Шэбан.

Ащ фэдэ зао егъашI кърэмыхъужь

Фашист техаглохэм язэхэгъ-тэкъон, Теклоныгъэшхом икы-дэхын зилахышIу хэзылхьа-гъэхэм ащыщыгъ я 2-рэ гвардейскэ танк армием ия 9-рэ гвардейскэ танкыдзэм хыхъэщтыгъ я 135-рэ сапер батальонэу Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Къошъ Алым зыхэтыгъэр. Ставрополь, Краснодар крайхэм, нэмыкI чыналхэм кырашылгъэ зэолIхэр, лыхъэшхо кызыха-гъафээ, Гитлер идзэхэм язэуа-гъэх, чIэнэгъэшхо арагъэшIыгъ.

Зигугъу кърэсшIыгъэ подразделением хэтыгъэх, ящытхъуи арагъэIуагъ Краснодар краим, Днепропетровскэ ыкIи Адыгэ автоном хэкум, нэмыкI лъэныкъо щыщ зэолIхэм. Сапер Iэпэ-Iасэхуэ щытыгъэх Къошъ Алым, Кошхьаблэ икIалэу Чыржын Аскэрбий, Пшыжъхьаблэ ша-пIугъэу Тыу Зэчэрые, ахэм анэмыкIхэри.

Тихэку щыщ зэолIыбэм (урыхсэм, къэндзалхэм, украин-цэхэм, нэмыкIхэм) сапер батальоным дзэ къулыкхур шахы-щтыгъ, командирэу ащ иIагъэр капитанэу Филипскэр, комиссарыгъэр Одессэ щыщ майорэу Владимир Молодецкэр арых. Командирхэмрэ зэолIхэмрэ шхъэ-кIафэ зэфашIыщтыгъэ. Пстэумэ анахъэу сапер IэпэIасэу Къошъыр зыхилхьан иIагъэп комиссарым, Алым ягъ-янэхэм, ягъжъ-янжъхэм якъэбар кыкIэупчIэщтыгъ. Советскэ Союзым и ЛыхъужьыцIэ кызыфаусым генералэу Богдановым унашъо кыфишIыгъагъ Кошхьаблэ районым Алым ыщэ-нышъ, ядэжъ мэфи 10 ябынхэм ахигъэсынэу...

Сапер батальоным артиллерийскэ техникескэ снабжени-емкIэ начальнику иIагъэр старшэ лейтенантэу И. П. Зилотиныр ары. Ар цыфышIугъ, IэпэIасагъ, губзыгъагъ, ипшъэрылхэм ягъэцIкIэн зы сыхъати дэшхъа-хыщтыгъэп. Сэ илъэсыбэрэ ком-иссарым сыфэтхэгъ, нэужым Одессэ зыгъэпсэфынэу сызэ-кIом, Молодецкэхэм яунагъо сырагъэблагъи, дахэу сыкъа-хъэклагъ, Къошъ Алым игугъу шIукIэ амышIэу унэм исхэр зы мафи гупсэфыщтыгъэхэп.

Джащ фэдэу И. В. Зилотиным ицIыфышIугъэ, ихъалэлыгъэ

ыумэхъыщтыгъэх командирхэри дзэклIолIхэри. Сэ Мыекъуапэ сызэрэщыщыр ашIагъэти, пись-мэ къатхы пэпчъ «пльэгъугъа, уIукIэнэу хъугъа тиныбджэгъу-жъэу Иван Зилотиным?» алощты-гъэ, иадрес къафэзгъотынэу къэ-лъалоштыгъэх.

2005-рэ илъэсым тхылъэу «Победители» зыфилоу Мые-къуапэ кышыхаутыгъэм сыхэ-джыхъэзэ, синэIосэ лъэкъуацIэр сынэ кыпнэшIофагъ. Мары ащ тхылъым кыпшыраIуалIэрэр:

«Старшэ лейтенантэу И.П. Зи-лотиныр 1908-рэ илъэсым Став-рополь краимкIэ станицэу Ново-Александровскэм кышыыхъугъ. 1941-рэ илъэсым чъэпыогъум и 17-м дзэм ашагъ. Краснодар краимкIэ Лабинскэ райвоенкома-тыр ары зыщырашъжъагъэр. Кавказыр фашистхэм ащызы-

ухъумагъэхэм ахэтыгъ, Берлин зыштагъэхэм джащ фэдэу адзэ-уагъ. Автотехникэр, ащ Iоф шы-зышIэхэрэр фэсакъызэ кызыри-ухъумэхэрэр, мастерскоим Iоф-шIэнхэр дэгъу дэдэу зэрэщызэ-хищэхэрэм, техникэр игъом гъэцкIэжыгъэным, заор кIозэ батальоным иавтомашинэхэр зэ-тегъэпсыхъажыгъэнхэм ишъып-къэу зэрэпылтым ыкIи Лыхъу-жыныгъэу кызыхыгъафэрэм апае И.П. Зилотиным правительствен-нэ наградэу Хэгъэгъу зэошхом иорденэу апэрэ степеня зилэр фэгъэшъошэгъэныр кыылжы-гъагъ.

Я 135-рэ хэушъхъафыкIыгъэ гвардейскэ сапер батальоным икомандирэу щытыгъэ подполков-никэу Чистяков...

1945-рэ илъэс, жьоныгъуакIэм и 1-рэ маф.

Фашист техаглохэр зэхакъутэ-хи, Теклоныгъэр тидзэхэм кы-зыдахыгъэр илъэс 66-рэ мэхъу. Зэо мэшIуае кылыныр зина-сып кыыхыгъэр цыф мэкIэ дэд, псаоу къэнагъэхэм, ахэм ябын-унагъохэм Тхъэм псэукIэ дахэ-рр гъэшIэ кIыхъэрэ къаритынэу тельэлэу.

Я 135-рэ сапер батальоным комиссарэу, еIанэ политическэ IофыгъохэмкIэ батальоным ико-мандир игуадзэу иIагъ В.Е. Мо-лодецкэр. Ар 1906-рэ илъэсым къалэу Херсон кышыыхъугъ. 1941-рэ илъэсым ишышъхъэIу мазэ нэмыщыдзэхэр Одессэ иIэгъо-чыгъохэм къащызэты-рагъэуцагъэх. Щытхъубэ зы-пыль я 25-рэ Чапаевскэ дивизием ащ дэжъ чIэнагъэхэр шишIы-гъэхэти, Одессэ щыпч рабочхэр, добровольцхэр ащ хагъэхъагъэх,

ахэм ащыщыгъ коммунистэу Владимир Молодецкэр. ИлIы-хъужъ зэуакIэ кыдалгыти, ар ротэм икомиссарэу агъэнэфагъ, Жьогъо Пльыжым иорденрэ медалэу «За отвагу» зыфиорэм-рэ кыфагъэшъошагъэх. Ащ Iууж Пшызэ шьолгыр къагъэкIуагъ, сапер батальоным комиссарэу фагъэуцугъ. Джащыгъур ары Къошъ Алым, Тыу Зэчэрые, Чыржын Аскэрбий, нэмыкI кIа-лэхэу Краснодар краим щыщхэм нэIуасэ зафэхъугъэр. 1944-рэ илъэсым Советскэ Союзым и ЛыхъужьыцIэр кызыфаусым Кошхьаблэ районым иIахылы-хэмрэ иблагъэхэмрэ кызыри-гъэлыгъунэу комиссарэу майо-рр В. Молодецкэр гъусэ фаши, агъэкIогъагъ. ХъакIэшхоу игъу-сэхэми, район пашэхэми нэгъу-шIохэу ежъ адэжы Кошхьаблэ, Блащэпсыни къаззращыпэ-гъокIыгъэхэр лыхъужьым лъэ-шэу игопагъ. Частым загъэзэ-жым Алым фэIотэкIыжыщтыгъэп ичылэгъухэм хъакIэхэр зэрагъэшIуагъэхэр.

Къэбарыр кызырысуубла-гъэм уигъэгугъэщтыгъэ я 135-рэ сапер батальон шхъафым хэ-тыгъэу непи псаоу шылэ горэхэм ягугъу кысфашIынэу, ау ар ти-насып кыыхыгъэп. ЗэкI пIоми хъунэу сапер батальоным шы-зэуагъэхэм ядунай ахъожыгъ. И.П. Зилотиным икъэбар тэрэз дэдэу кысгъылысыгъэп. КIэу зэ-хэсхыгъэр ар Мыекъуапэ зэгор-эм зэрэщыпсэугъэр ары. Сэ ар сшIэгъахэп... Лъэшэу гукъау тигъашIэ тфэзыгъэпытэгъэ, тищылаклэ тфэзыгъэкIэрэкIэгъэ цIыф лъэшхэр мэкIэ-макIэзэ зэрэтэкIыжыкхэрэр.

Сурэтхэм арытхэр: **я 135-рэ сапер батальон шхъафым икомиссарыгъэу Владимир Молодецкэр; зэш-зэшыхъу-хэу Бойко Александрэрэ Анд-рейэр а зы сапер батальоным зэдыхыгъэх; батальоным икомсомол комитет исекрета-рыщтыгъэу И. Зайцевыр; ро-тэм икомандирэу, капитанэу Вениамин Николаевич Попо-выр; сапер ротэм хэтыгъэхэу, старшинау Тыу Зэчэрий, мед-сестрау Бойкэ Александрэ, Чыржын Аскэрбий.**

БРАНТИЭ Казбек.

ЦыфышIу, IофшIэкIошху

Непэ нэIуасэ шьузфэсшIымэ сшIоигъор ти Адыгэкъали тирай-онхэми ащызэлашIэу, пенсием зыкIуагъэм илъэс 15 тешIэ-жыгъэми, иIофшIэн дэх имыIэу зыгъэцIкIэзэ кырыкIуагъэу, джыри къалэу Краснодар дэт ФГБУ-у «Краснодарская ме-жобластная ветеринарная лабо-ратория» зыфиорэм икътумэ ипащэу, дэгъоу ащ Iоф шызы-шIэрэ Хъурэе Рэмэзан.

Рэмэзанэ илъэс 46-м ехъу стажэу иI, ащ фэдиз уахътэм гъэхъэгъэшхохэр зышIыгъэм джыдэдэм зэфэшъаф чIы-пIэмэ къарыкIыгъэу щытхъу тхылъ 15-м ехъу кыгъэлыгъэон елъэкIы. Ахэм анахъ къахъшы Краснодар край администраци-ем ипащэу, губернаторэу А. Н. Ткачевым кырытыгъэр, ащ ыпкIи Н. И. Кондратенко-ми кыфигъэшъошэгъэгъэ щытхъу тхылъхэр бэу иIэх. Хъурэе Рэмэзанэ Урысыем изаслуженнэ ветеринар врач, IофшIэным иветеран, ыныбжъ

бэмышIэу илъэс 70-рэ хъугъэ. ДжырэкIэ шIэныгъэхэмкIэ кан-дидат, докторыцIэр кыгъгэ-шъыпкъэнэу зегъэхъазыры.

Икандидат диссертациекIэ на-учнэ статья 20-м ехъу ытхыгъ, тхылъ 30-м нахъыбэ кыди-гъэкIыгъ — «Справочник насе-ленных пунктов Краснодарско-го края», «История сибирской язвы в крае», «Дополнительные мероприятия по профилактике сибирской язвы», «Испытание против сибирской вакцины в условиях Краснодарского края», ахэм анэмыкIхэри.

Рэмэзанэ 1941-рэ илъэсым зэлашIэрэ къоджэ зэтегъэп-сыхъагъэу Пчыхъалыкъуае дэ-сыгъэ унэгъо Iужьум кыхъу-хъагъ. Ятэу Якъубэ Теуцожь районым ирайпотребсоюз бухгал-тер шхъаIэу илъэсыбэрэ иIагъ, дэгъоу Iоф ышIэщтыгъ. Янэу Аминэт шIукIэ, дахэкIэ ыцIэ раIозэ колхозэу «Путь Ильича»

зыфаIоштыгъэм шхъас зыфи-мышIыжъэу шылэжъагъ. Зэшъ-хъэгъусэхэм сабый 11 Тхъэм къаритыгъагъ. Ахэр хъалэлэу ясабийхэм афэлэжъагъэх. Ау пшъэшъытфымэ зэпахырэ узыр къанэси, игъонэмыс хъугъэх. Непэ ахэм ащыщэу псаур нэбгыритIу.

Рахъмэт медсестрау МЖК-м

(Масложиркомбинат) дэгъоу Iоф шишIагъ, IофшIэным иветеран, Краснодар щэпсэу. Гошнагъо къуаджэу Джэджэхъаблэ щы-насы. Ахэм ауж кыкIырэр Рэмэ-занэу мы тхыгъэр зыфэгъэхы-гъэр ары.

1960-рэ илъэсым якъуаджэу Пчыхъалыкъуае дэт еджапIэу Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Нэхэе Даутэ ыцIэ зыхъырэр Рэ-мэзанэ дэгъоу къеухышъ, уахъ-тэ тыримыгъашIэу къалэу Ново-черкасскэ дэт ветеринар инсти-тутым чIэхъэ, ари дэгъоу къеухы. ДжаушIтэу бэрэ зыкIэхъопсыгъэ сэнэхъатыр зэрегъэгъотышъ, Адыгеим къегъэзжыкI, чыпIэ зэ-фэшъхъафхэм, районыхэм ащылэ-жъэн фаеу мэхъу, ащ фэдызм Рэ-мэзанэ коллектив пчъагъэ зэб-лихъугъэшъ, кыфэмыразэ зы къахэкIыгъэп. Адыгэ кIалэм дэгъоу зыфэгъэгъэгъэ Iофыр тыди щигъэгъэгъэгъэ, ежъыри зэрэцIыф гупсэфыр гъошагъэп. Зыхэтыгъэ

коллектив пэпчъ шхъэжIафэ кызыфыргъэшIын ылъэкIыгъ, ащкIэ щысэтехыпIэ дэдэу щыт.

Рэмэзанэрэ ишъхъэгъусэу Мирэрэ сабыитф зздапIугъ, рагъэджагъэх, альэ тырагъэу-цагъэх.

Руслъанэ Лъэустэнхъаблэ дэт хъапсым Iоф шишIагъ, майорыцIэр иIэу пенсием кIуагъэ. Аслъан врач, медицинэ шIэныгъэхэмкIэ кандидат, Мос-ква щэпсэу. Бислъан энергетик, мастер шхъаIэу Краснодар ТЭЦ-м Iут. Сусанэ нэхэм яIазэ, Теуцожь районым шIукIэ ыцIэ щыраIо. Адам Краснодар и Электросетяхэм якъутамэу Адыгэкъалэ дэтым иинженер шхъаI.

Рэмэзан, мары илъэс 70-рэ ныбжым унэсыгъэшъ, пса-уныгъэ пытэ уиIэнэу, уиль-фыгъэхэм шIэныгъэм чыпIэ дахэ щаубытынэу, сыдигъуи гушIуагъор уигъогъунэу сып-фэлаIо.

КЪЭДЭ Мухьдин.

Адыгэкъал.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятфэнэрэ зэлугъэкIэгъу идепутат имандатэу къагъэтылбжьыгъэр Всероссийскэ политическэ партией «ЕДИНЭ РОССИИ» и Адыгэ региональнэ къутамэ кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъуагъэм хэтэу атхыгъэ кандидатэу Борсэ Къэплъан Руслъан ыкъом етыгъэным ехыллагъэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятфэнэрэ зэлугъэкIэгъу идепутатэу Всероссийскэ политическэ партией «ЕДИНЭ РОССИИ» и Адыгэ региональнэ къутамэ кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъуагъэм хэтэу хадзыгъэ Сэмэгъу Нурбий Амэрбий ыкъом ипалъэ къэмысыгъэу депутат фитыныгъэхэр къызэригъэтылбжьыгъэхэм къыхэкIэу, Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэм яхыллагъэ» зыфиорэм ия 89-рэ статъя ия 1-рэ Iахъ зэригъэнафэрэм тегъэпсыкыгъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие унашъо ышIыгъ:

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятфэнэрэ зэлугъэкIэгъу идепутат имандатэу къагъэтылбжьыгъэр Всероссийскэ политическэ партией «ЕДИНЭ РОССИИ» и Адыгэ региональнэ къутамэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо

Совет — Хасэм иятфэнэрэ зэлугъэкIэгъу идепутатхэмкIэ кандидатхэм яспискэу хэтэу къыгъэлъэгъогъэ кандидатэу Борсэ Къэплъан Руслъан ыкъом (Кошхъэблэ районмкIэ зы мандат зилэ хэдзыплэ коеу № 5-р, региональнэ купэу № 5-р) етыгъэнэу.

2. Мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм» къыхагъэуыгъэнэу ыкIи Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие официальнэ сайтэу «Интернет» сетым щыриIэм игъэхъгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие итхъаматэу Ю. А. ХЪУТ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХЪАЦIАЦI

къ. Мыекъяупэ, шэклогум и 3, 2011-рэ ильэс № 100/577-5

Сабийхэр машIом къыхыхыжъыгъэх

Адыгеим щыпсэурэ пшъэшъэ ныбжьыкIэу Юлия Агаджановам лIыхъужъныгъэ зэрихъагъ. МэшIошхоу унэм зыкъыщызыштагъэм сабий цыкIуищыр ащ циухъумэнхэ ылъэ-кIыгъ.

Мыекъяупэ пэмычыжъэу щыгът поселкэу Севернэм иурамэу Новэм тет унэхэм ащыщ джырэблагъэ машIо къыхыхыжъ. ФэтэриплIэу зэхэт унэжъым пчыхъэм сыхъатыр 10-хэм аджъэ къыкIэнагъ.

Мыекъяупэ игурыт еджапIэу N 2-м ия 10-рэ класс шеджэрэ Юлия Агаджановам иIоф цыкIу-хэр а уахътэм зэрифэщтыгъэх.

— А пчыхъэм фотоаппаратым тет сурэтхэм тьяплъэу гъунэгъухэм аджъэ тисыгъ, — къеIуатэ Юлие. — Куо-хъау макъэ зызэхэтэхым, ура-

мым тыкъытехъагъ. МашIом зыкъызэриштагъэр зысэлъэгъум, апэрапшIэу мэшIогъэкIосэ къулыкъум сыфытеуагъ. А унэу мэшIотхъуабзэхэм къызэпагъэнэфыщтыгъэм сабийи зилэ синэлосэ бзылъфыгъэу Ирина Романовар щепсэу. Арыти, IэпыIэгъу язгъэгъотынэу сычъагъ. ИлъэситIу зыныбжэ Анжелэ къэсIэти, къисхыгъ, адрэ илъэси 6 ыкIи 8 зыныбжъхэр сауж итхэу къисщыгъэх. Охътэ гъэнэфагъэкIэ гъунэгъухэри къэчъагъэх. — МэшIогъэкIуасэхэр къэмысы-

хэзэ, — къеIуатэ Урысые обществэннэ организациеу «Шъхъафит мэшIогъэкIосэ обществ» зыфиорэм и Адыгэ шьолъыр отделение иинструкторэу Олеся Григорян, — мы пшъэшъэжъыер пчъагъэрэ мэшIогъэкIосэным ыкIи мылкъу къэгъэнэжъыным чанэу ахэлэжъагъ. Апэрэп Юлие машIом зэрэпэуцурэр.

Ом изытет ыпкъ къыкIыкIэ, республикэм къыпыщылъ къоджэ псэупIэхэм яшъофхэм гъэмафэрэ машIом закыщештэ. Поселкэу Севернэр ахэм ащыщ. ПсэупIэхэм машIор къанэмысынымкIэ Юлия Агаджановар мэшIогъэкIуасэхэм IэпыIэгъу афэхъуштыгъ.

А лIыхъужъныгъэ зекIуакIэхэм апае, поселкэм дэхэри, «Шъхъафит мэшIогъэкIосэ обществэ-ми» ялъэIуагъэ Юлия Агаджановам Щыгъу тхылъ къыратыгъ.

Сергей СЕРГЕЕВ.
Урысыем и МЧС АР-мкIэ и ГъэIорышIэпIэ шъхъалэ ипащэ IэпыIэгъу.

Сэнаушчыгъэ зыхэлъхэм язэIукIапI

Шэклогум и 8-р КВН-м и Дунэе маф. КВН-м и Дунэе клуб ипащэу Александр Масляковым игукъэкIыкIэ ар хагъэунэ-фыкIы. 1961-рэ илъэсым шэклогум и 8-м клубым иапэрэ джэгун эфирым къызэрихъагъэм мэфэкIыр епхыгъ.

ЗэкIэри къызщегъагъэр телевизионнэ проектэу «ВВВ-кIэ» («Вечер веселых вопросов») зджагъэхэр ары. А лъэхъаным Гупчэ телевидением иIоф щызышIэщтыгъэ Сергей Муратовыр, джырэкIэ МГУ-м ипрофессор, врачэу Альберт Аксельрод, инженерэу Михаил Яковлевыр 1957-рэ илъэсым иIофтхъабзэм кIэщакIо фэхъуагъэх. Къэтыным еплъыхэрэм ар афызэхаштэщтыгъэ. ЗэкIэмкIи эфирым гъогогъуищэ къымыхъагъэх нахъ мышIэми, цыфхэм лъэшэу агу рихъыгъагъ. Джэгуным къыхэлэжъэхъуэ шIоигъоныгъэ зилэхэм япчъагъэ хъахъоштыгъэ. Эфирым хэукъо-

ныгъэу шашIыгъэм къыхэкIыкIэ къэтыныр зэфашIыжыгъагъ. Ащ ыуж илъэситIу тешагъэу КВН-р («Клуб веселых и находчивых») зэхашэнэу агу къэкIы. ЗэхэщакIохэм проектыр телевизионнэ къэтынэу агъэпсы.

Апэрэ къэтыныр 1961-рэ илъэсым шэклогум и 8-м эфирым къэхъэ. ВГИК-м истудентыгъэхэу Элем Климовыр, Александр Белявскэр, киноартист ныбжьыкIэхэу Наталья Защипинар, Наталья Фатеевар джэгукIэр апэу зезыщагъэхэм ащыщых. 1968-рэ илъэсым къысхэгъэжъагъэу Александр Масляковым зэпымыоу КВН-р зэрещэ.

Институт зэфэшъхъафхэм ястудентхэр КВН-м хэлэжъэщтыгъэх. Сэмэркъэу гъэшIэгъонхэмкIэ, сэнаушчыгъэу ахэлъхэмкIэ зэнэкъокъуштыгъэх. Илъэс къэс джэгукIэм зэхъокIыныгъэхэр фэхъухэми, КВН-м шэн-хэбзэ хэхыгъэхэр иIэх. НыбжьыкIэ пчъагъэмэ КВН-р сэнхъат афэхъу, ащ ишIуагъэкIэ ящыIэныгъэ искуствэм рапхы.

Урысыем щызэлъашIэхэрэ Геннадий Хазановыр, Леонид Якубович, Аркадий Хайт, Юлий Гусман, Татьяна Лазаревар, Тимур Бартрудиновыр, Михаил Галустян, Гарик Мартиросян, нэмыкIыбэхэри КВН-м «ыпIугъэх».

НыбжьыкIэхэм сэнаушчыгъэу ахэлыр къызыщагъэлъэгъон алъэ-кIышт купхэр Адыгэ Республикэм щызэхаштэ. Ахэм ащыщэу Адыгэ къэралыгъо университетым икупэу «Остановка «Университет» зыфиорэм фэгъэхыгъэ тхыгъэр тигъэзет къышчыхэтыуыт.

ДАУТЭ Анжел.

Хэбзэгъэуцугъэр аукъуагъ

Чыгу Iахъхэм алъэныкъокIэ щылэ законодательствэр Мыекъяупэ районным шаукъуагъэу прокуратурэм зэхъицгъэ уплэкIунхэм къагъэлъэгъуагъ.

Мы районыр инвестициехэмкIэ хъопсагъоу щыт. Арышъ, чыгу законодательствэр Мыекъяупэ районным зэрэщагъэцакIэрэм прокуратурэм анахъэу ыналэ зытыригъэ-тыхэрэм зэу ащыщ. ИкIыгъэ илъэсыр пштэмэ, мы Iофыгъом ылъэныкъокIэ законыр аукуагъэу ху-

гъэ-шIэгъи 100 прокуратурэм иIо-фышIэхэм агъэунэфыгъ. Ахэр дэгъэзыжыгъэнхэмкIэ хыкумым иIо-фи 2 рахъылагъ, нэбгырэ 34-мэ административнэ пштэдэкIыжъ ара-гъэхыгъ.

Джырэблагъэ зэхаштэгъэ уплэкIунхэми хьугъэ-шIэгъэ зэфэшъхъа-фыбэ къычIагъэщыгъ, нэпцIыкIэ чыгу Iахъхэр агошчыгъэхэми агъэ-унэфыгъ. ГушыIэм пае, муниципальнэ образованиеу «Победенскэ къоджэ псэупIэ» зыфиорэм иадми-

нистрации иIоф щызышIэрэ нэбгырищым хэбзэнчэу унэ псэупIэхэр ашIынхэм пае чыгу IахъхэмкIэ тхылъ нэпцIхэр агъэпсыгъэхэу къыхагъэщыгъ.

Нэбгыри 3-м алъэныкъокIэ уголовнэ Iофхэр къызыIуахыгъэх, нэбгырэ 12-мэ административнэ пштэдэкIыжъ арагъэхъышт. Джыри тапэкIэ чыгум епхыгъэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцакIэрэм район прокуратурэм ыналэ тыригъэтын гухэлъ иI.

А. В. БЕЛОУСОВ.
Мыекъяупэ районным ипро-курор.

ГУIЭТЫЖЪ Абу Къасполэт ыкъу

Шэклогум и 3-м ильэс 97-м итэу идунай ыхъожыгъэ Хэгъэгъу зэошхом чанэу хэлэжъагъэу, боевой ордениплI зышъуашэу, офицерштыгъэу ГуIэтыжъ Абу Къасполэт ыкъом.

А. Къ. ГуIэ-тыжъыр Теуцожь районным щыщ къуаджэу Тэуе-хъаблэ 1914-рэ илъэсым къыщы-хъугъ, мэкъумэ-щышIэ унагъом кIыхъухъагъ. Илъэс 14-м итэу ашIофшIэныр ригъэжъагъ, чIыплэ еджапIэр къызеух нэуж яколхоз щы-лэжъагъ. Хэгъэгъу зэошхор къежъэнкIэ илъэситф иIэу Дзэ Плъыжыым ащи, илъэситIо дзэ къулыкъум хэтэгъ.

Хэгъэгъу зэошхоу къежъагъэм епхыгъэу зыныбжьыкIэ дзэм ащэнэу зытефэхэрэр зышаугъоирэ район пунктым ипащэу агъэнэфэгъагъ. Ау лъэIу тхылъ райвоенкома-тым арити, ежъ ишIоигъоныгъэкIэ фронтным заригъэ-щагъ. Къалэу Калинин дэжъ щытыгъэ дзэ частым хэ-фагъ. Мы чIыплэм щызаощтыгъэ дзэкIолI купэу Абу зыхэтыгъэр я 2-рэ Украинскэ фронтным ратыжыгъагъ. Украинэм икIалэхэу Харьков, Кривой Рог ащыкIогъэ зэо хылыбэхэм ахэтэз, кIалэр къауIагъ. Загъэхужыым, автоматчикхэм яротэ пащэу фашIыгъ.

1944-рэ илъэсым ибжыхъэ Польшэм икIалэу Августов зыштагъэхэм ахэтэгъ. Абу зипэщэ ротэр пным къы-ухъуригъагъэми, зыкIуухъумэжыгъэ ротэр окружением къыкIыжыным ылъэкIыгъ. Командованием ащ осэшхо фишIыгъ, дзэкIолI зауIэмэ боевой наградэхэр къара-тыгъэх. Ротэм ипащэу ГуIэтыжыым Александр Невскэм иорден къыфагъэшъошагъ.

Адыгэ кIалэр дзэу зыхэтыгъэр къалэу Кенигсберг зыштагъэхэм ахэлэжъагъ. Мы къалэм пае ашIыгъэ зэо-шхом лIыгъэрэ блэнагъэрэ ахэлэу тидзэхэр зэрэщы-зэуагъэхэм пае бэмэ наградэхэр аратыгъэх. Абу медал-лэу «За отвагу» зыфиорэр къыфагъэшъошагъ «За взя-тие Кенигсберга» зыщIэ медалыр игъусэу. Нэужым ГуIэ-тыжъыр Кенигсберг къэлэшхом изы район горэм ико-мендантыгъ. Къалэм щырагъэкIокIыгъэ дзэ парадэу Те-кIоныгъэм фэгъэхыгъагъэми хэлэжъагъ.

Адыгэ дзэкIолIым иIагъэх Александр Невскэм иорден фэшъхъафхэу Жьогъо Плъыжыым иорден, Хэгъэгъу зэо-шхом иорден истепенитIу, медальхэу «За отвагу», «За боевые заслуги», «За взятие Кенигсберга», «За Побе-ду над Германией» зыфиIохэрэр. 1947-рэ илъэсым гвар-дием имайорэу дзэм къыхэкIыжыгъ.

Офицер кIалэр Пэнэжыкыбэе РОВД-м, ащ ыуж мили-цием и Тэхъутэмыкыбэе райотдел ягъэщыгъ. А IэнатIэхэм аIутзэ, Краснодар край ыкIи Адыгэ автоном хэку отдел-хэм ядиплом зэфэшъхъафхэу бэ къыфагъэшъошагъэу иIагъэр. Нэужым илъэс 20-м ехъоу шакIохэмрэ пчэ-жынышэхэмрэ ярайон обществэ итхъамэтагъ.

Абу ныбжьыкIэхэм дзэ патриотическэ пIуныгъэ тэрэз ягъэгъотыгъэным иIоф мыпшыжъэу пылтыгъ. Еджа-кIохэм бэрэ ахахъэу, тикъэралыгъо пэкIэкIыгъэ зэо-шхом икIэбархэр къафиIуатэу, лIыхъужъхэм ацIэхэр къариIоу хэтэгъ. Ветеран Iофыгъохэри зышчыгъэгъуш-щтыгъэхэп. Заом тIогъогъоу къызэрэщауIагъэм къы-хэкIэу апэрэ купым хэхэрэ сэкъатныгъэ зилэхэм аха-лытэщтыгъэ. Заор кIозэ, фронтным щыфэхыгъэу аIуи, ар зэрытхэгъэ тхылъ (извещение) ябынхэм къарати, зэра-гъэежыгъагъэри нахъыжъхэм къашIэжы.

ГуIэтыжъ Абу зэрэщымыIэжъыр Адыгеим иветеран организацие имызакъоу, ячылэ, джаш фэдэу районным щыпсэухэрэм лъэшэу гухэкIышхо ащэхъу ыкIи ащ фэдэ цыф шIагъоу заом имэшIо лыгъэ зэпызычыгъэхэр нахъ макIэ зэрэхъухэрэр агу къео. Ау тэ къэтIон тлэкIыштыр зы: Тхьэм джэнэт къырет.

Ветеранхэм я Адыгэ республикэ совет.

Заом, IофшIэным, УIэшыгъэ КIуачIэхэм ыкIи правэ-ухъумэкIо органхэм яветеранхэм я Адыгэ республи-кэ совет гухэкIышхо щыхъоу макъэ къэгъэIу Хэгъэгъу зэошхом хэлэжъагъэу ГуIэтыжъ Абу Къасполэт ыкъор зэрэщымыIэжыкIэ ыкIи ибын-унагъорэ илахылхэм-рэ афэтхъаусыхэ.

*НэКлугъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТІЫЛЪ Нурбый.*